

ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ

Γράφει ο Αντώνης Αμπατζής → ampandonis@gmail.com

ΜΙΑ ΨΕΥΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Πώς ο κινηματογράφος αλλοιώνει την ιστορική αλήθεια

Αρκετές φορές αναλογίζομαι κατά πόσο εδώ στην Αυστραλία η ιστορία ενός τόπου ή ενός ιστορικού γεγονότος διδάσκεται ή μαθαίνεται με τον σωστό τρόπο. Αφορμή για αυτό, στάθηκε η ταινία του Ράσελ Κρόου «The water diviner». Στα ελληνικά θα μπορούσε να μεταφραστεί σαν «Ο ραβδοσκόπος», αυτός δηλαδή, που έχει την 'ευαισθησία' και είναι σε θέση με τη χρήση της ράβδου να εντοπίσει και να μετρήσει τη φυσική και την τεχνητή ακτινοβολία. Το πιο ευαίσθητο 'εργαλείο' μέτρησης, που είναι το ανθρώπινο σώμα, είναι σε θέση να μετρήσει τέτοιες δυνάμεις και ενέργειες.. Αυτές τις δυνάμεις χρησιμοποιεί και στην συγκεκριμένη ταινία ο πρωταγωνιστής, ώστε να βρεί τα τρία του παιδιά τα οποία θεωρούνται νεκρά κατά την μάχη της Καλλίπολης. Η συγκεκριμένη ταινία δεν έχει παιχτεί στην Ελλάδα. Δεν γνωρίζουμε για ποιο λόγο. Ίσως η εταιρία παραγωγής δεν βρήκε εταιρία διανομής ώστε να γίνει η προβολή της στους ελληνικούς κινηματογράφους. Στην Τουρκία όμως η ταινία έπαιξε κανονικά και μάλιστα είχε και επιτυχία. Χαλαρά την υποδέχτηκε και το κοινό εδώ στην Αυστραλία. Μάλιστα υπήρχαν και αντιδράσεις σχετικά με την ιστορία την οποία πραγματεύεται. Αντιδράσεις υπήρχαν από τον Δρ. Παναγιώτη Διαμάντη ο οποίος με αρκετά επιχειρήματα προσπάθησε να υπερασπιστεί τα αληθινά ιστορικά γεγονότα και όχι την διαστρέβλωση την οποία παρουσιάζει η ταινία.

Πριν από μερικές μέρες η ταινία προβλήθηκε και από την αυστραλιανή τηλεόραση σε ώρα prime time, σε ζώνη δηλαδή υψηλής τηλεθέασης. Αλλά ας δούμε μερικά από τα στιγμιότυπα. Το σκηνικό του ντεμπούτου του Ράσελ Κρόου χαρακτηρίζεται από ανθελληνικές αναφορές, την ώρα μάλιστα που παρουσιάζει τους Τούρκους ως αθώα

Σκηνή από την ταινία. Ο καλός τούρκος και ο κακός Έλληνας

θύματα στον αγώνα για την υπεράσπιση της πατρίδας τους. Σε όλη τη διάρκεια της ταινίας είναι εμφανής η προσπάθεια να διαστρεβλωθεί έντεχνα η ιστορική πραγματικότητα.

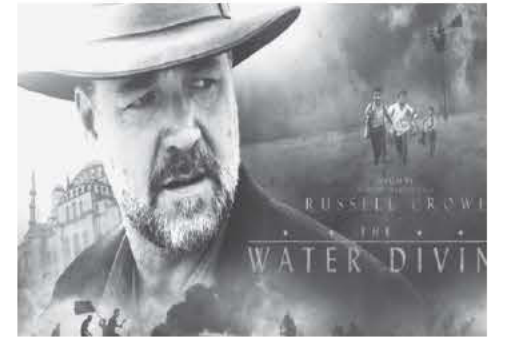
Την ίδια εποχή που διαδραματίζεται το στόρι της ταινίας, οι σύμμαχοι της Αντάντ, νικητές του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, έχουν επιδικάσει τη ζώνη της Σμύρνης στην Ελλάδα. Το σενάριο παρουσιάζει τους Έλληνες ως βάρβαρους, αιμοβόρους και ληστρικούς κατακτητές και όχι ως γηγενή πληθυσμό της Μικράς Ασίας που αναγκάστηκε να αμυνθεί απέναντι στα σχέδια αφανισμού του που είχαν καταστρώσει οι Νεότουρκοι και ήδη είχαν εφαρμόσει με επιτυχία στους Αρμένιους και στους Ασσύριους. Στην ταινία οι Έλληνες αποκαλούνται «Στρατός του Διαβόλου» (Seytanasker). Βέβαια, πουθενά στο έργο δεν εμφανίζονται νεκροί ή πρόσφυγες από τα στίφη των Νεότουρκων. Στην ταινία, όταν ο ταγματάρχης Χασάν με τους άνδρες του ταξιδεύουν με το τρένο για να ενωθούν με τα στρατεύματα του Κεμάλ στον Αφιόν Καραχισάρ δέχονται την επίθεση Ελλήνων, οι οποίοι παρουσιάζονται ως ληστές που έβαλαν στόχο τα όπλα και το υποτιθέμενο χρυσάφι που κουβαλούσαν.

Την ταινία δεν την είχα δει στον σι-

νεμά όταν προβλήθηκε εδώ στο Σίδνεϊ. Όμως είχα την δυνατότητα να την δω στην τηλεόραση. Αν και είχα ακούσει τις αντιδράσεις που είχαν προηγηθεί, προσπάθησα να την δω με ψυχραιμία και αντικειμενικότητα. Αλλά όσο και να πίεζα τον εαυτό μου για κάτι τέτοιο, όσο εξελισσόταν η υπόθεση του έργου, τόσο και πió πολύ έβλεπα αυτή την αδικία να παρουσιάζεται μέσα από το συγκεκριμένο σενάριο. Το αποκορύφωμα ήταν φυσικά προς το τέλος της ταινίας. Για όσους έχουν διαβάσει έστω και λίγη ιστορία σχετικά με τους πληθυσμούς που ζούσαν στα μικρασιατικά παράλια αλλά και το πώς εκτοπίστηκαν από αυτά τα μέρη. Πραγματικά, το τελευταίο μέρος της ταινίας σε κάνει να αγανακτείς και να αναρωτιέσαι για το σκοπό αλλά και κάτι πió πονηρό, για το που τελικά θέλει να καταλήξει. Σημειωτέον, η ταινία χρηματοδοτήθηκε και από τουρκική εταιρεία παραγωγής, ενώ τα τουρκικά υπουργεία Πολιτισμού και Αμυνας, παρείχαν κάθε διευκόλυνση για τα γυρίσματα στην Καλλίπολη, στην Κωνσταντινούπολη και σε άλλες περιοχές της χώρας όπως για παράδειγμα στο ερειπωμένο Λιβίσι.

Τελικά ο Κρόου εντοπίζει τον κινηματογραφικό γιο του μέσα σε μια ελληνορθόδοξη εκκλησία ενός ερειπωμένου χωριού, που υποτίθεται έχει καταστραφεί από τους «κακούς» Έλληνες. Πρόκειται για την εκκλησία της Παναγίας του ελληνικού χωριού Λιβίσι της Λυκίας, απέναντι σχεδόν από τη Ρόδο, το οποίο στέκει ερειπωμένο και εγκαταλειμμένο από το 1923, οπότε και οι κάτοικοί του εγκαταστάθηκαν πρόσφυγες στο σημερινό Νέο Λιβίσι, στο Μαρκόπουλο και στη Νέα Μάκρη.

Στην ταινία όχι μόνο δεν γίνεται καμία αναφορά στους Έλληνες κατοίκους του χωριού και στις συνεχείς διώξεις που υπέστησαν μετά το 1914 από τους Τούρκους ώστε να το εκ-

Η αφίσα της ταινίας

κενώσουν μαζί με άλλα παραλιακά ελληνικά χωριά, αλλά προκλητικά παρουσιάζεται το χωριό να «πολιορκεείται» από Έλληνες άτακτους που έχουν σφάξει και τους κατοίκους του. Σήμερα το χωριό-φάντασμα διατηρείται πλέον ως μουσείο, αποτελείται από τις ερειπωμένες ελληνικές κατοικίες και τις δύο εκκλησίες, στη μία από τις οποίες γίνεται και η συνάντηση πατέρα - γιου. Και εδώ βέβαια είναι το παράδοξο της ταινίας. Πώς οι Έλληνες καταδιώκουν και εξοντώνουν και καταστράφουν ένα χωριό το οποίο κατοικούσαν από Έλληνες; Αναπάντητα ερωτήματα αλλά και απορίες για όσους γνωρίζουν το τί πραγματικά έγινε εκείνη την περίοδο. Θα μπορούσε κάποιος να πεί ότι προκειμένου η ταινία να είναι πió αληθωφανής, χρησιμοποιεί το σκηνικό του χωριού προκειμένου να αναδείξει το σενάριο και την ιστορία που θέλει να αναφέρει ο σκηνοθέτης. Και αυτό το έχουμε δει σε πολλές κινηματογραφικές παραγωγές. Όμως για κάποιον που ξέρει τα πραγματικά γεγονότα της μικρασιατικής εκστρατείας και καταστροφής, βλέποντας αυτή την «διαστρεβλωμένη εικόνα» δεν μπορεί παρά να αγανακτήσει.

Εν κατακλείδι πάντως αξίζει να σημειωθεί ότι δεν μου αρέσουν οι θεωρίες συνωμοσίας αλλά αν κρίνουμε ότι η ταινία δεν παίχτηκε ποτέ στην Ελλάδα, μάλλον με κάνει να σκεφτώ τον λόγο για τον οποίο έγινε αυτό και βέβαια δεν είναι άλλος από τις αντιδράσεις από το εσωτερικό της χώρας. Η ταινία βέβαια θα κυκλοφορήσει στα βιντεοκλάπ καλύπτοντας αυτό το κενό και χαμηλώνοντας έτσι τις αντιδράσεις από το εσωτερικό. Για την ιστορία να πούμε ότι κριτικές που έλαβε ανά το κόσμο ήταν πολύ χλιαρές ενώ στην Μεγάλη Βρετανία πολλές κινηματογραφικές αίθουσες το κατέβασαν μετά από μία εβδομάδα της επίσημης έναρξης. Και βέβαια το παράξενο σε όλα τα παραπάνω είναι ότι το σενάριο το έγραψαν Έλληνες ο κος Andrew Anastasios and Dr Meaghan Wilson-Anastasios. Τα συμπεράσματα δικά σας.....

Η εκκλησία στο εγκαταλελειμμένο χωριό Λιβίσι